

מתורתו של צדיק אבייר יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט
לקט דרושים ומאמרים, כביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת השי"ת
שנלקטו מכל ספריו הק'

בס"ד, פר' פקודי תשפ"ה

בית יעקב

הנחת הציצית על גבי התפלין

ויתנו עליו פתיל תכלת לתת על המצנפת
מלמעלה כאשר צוה ה' את משה (לט לא).

הנחת עטרת השליל על גבי תפלין של ראש

כבר הובאו למעלה דברי רבנו האר"י זיע"א
(שער הכוונות דרושי ציצית ה) שאת השליל יש לתת
מעל התפלין שבראש, ולא להשאיר את התפלין
מגלות ללא ציצית המכסה אותם. דברים אלו
הנם שלא כדברי מרן השלחן ערוך (אורח חיים כו יא)
שפסק להלכה כי טוב לתפלין של ראש שתהיינה
מגלות. וככל דברי חכמים, גם דבר זה נרמז כבר
בתורה שבכתב, וכפי שיתבאר לפנינו.

רבנו זיע"א (פיתוחי חותם) מביא על כך את הכתוב
האמור בפרשתנו על ענין עשיית הציץ, שהוא
אחד משמנת בגדי הכהן הגדול, ושם נאמר כי יש
לתת על הציץ פתיל תכלת, ולקשרו על המצנפת.
בדרך רמז, יש לומר שבא הכתוב כאן לרמז
על הציצית, שיש לעטף בה את הראש על גבי
התפלין, ובכך לא יהיו התפלין מגלים ללא ציצית.
ויתפרש הכתוב כך: ויתנו עליו פתיל תכלת - זו
הציצית, שאותה יש לתת על המצנפת - אלו
התפלין, מלמעלה, כדי שבכך תהיה הציצית
מנחת על גבי התפלין.

כל התורה נתונה מידו של משה רבנו

ומסים הכתוב, 'כאשר צוה ה' את משה - כי
כל מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה בתורה
שבעל פה, הכל נמסר כבר בהר סיני למשה רבנו
עליו השלום. ובהכרח יש לומר כך, שהרי התורה
הקדושה אינה מתחלפת ואינה משתנה, ואין בה
שום חדוש מיום נתינתה, ואם לא נמסר הדבר
למשה, אנו מניין לנו.

ולא בדבר זה בלבד, אלא כל מה שאומרים
החכמים, הכל נובע מצד ניצוצי הקדשה
המתנוצצים בהם, ועל זה נאמר (תהלים קמד טו)
'אשרי העם שככה לו, אשרי העם שה' אלהיו,
תבת 'שככה' עולה בגימטריא 'משה' (345), לומר
שעם ישראל מאשר רק כאשר 'משה' לו, כלומר
שכל דברי תורת ישראל באים מאת משה רבנו
ומידו נמסרו להם, ובכך מתבטא בהם שם ה'
אלהיהם.

ומסים רבנו זיע"א בברכה: יהיה ה' אלהינו עמנו
כאשר היה עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו
להטות לבבנו אליו כל הימים, אמן כן יהי רצון.

יראת יעקב

מחזיקי תורה יזכו ללמוד תורה בנן עדין עם לומדי התורה

ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה
יהודה. וימלא אותו רוח אלהים בחכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכה (שמות לה ל-לא).
'בצלאל רומז על המחזיק בידי לומדי תורה, דדרשו רבותינו זכרונם לברכה (פסחים
גג) דעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות צל וחסה למחזיקים בידי לומדי תורה אצל
בעלי תורה, שנאמר (קהלת ז יב) 'כי בצל החכמה בצל הכסף'. ופרשו המפרשים זכרונם
לברכה, (דאיות) [דבאותו] עולם גם המחזיקים ילמדו תורה, שלא יתבישו בין החכמים
שיהיו הם קוראים ושונים ואלו דוממים, לפיכך גם הם יודעים תורה. והוה שאמר
קרא ה' בשם בצלאל, קרי בה 'בצל אל', זה המחזיק ביד לומדי תורה שנאמר עליו
'כי בצל החכמה בצל הכסף', והקריאה הזאת היא שגדלו הקדוש ברוך הוא באותו
עולם ויעשה לו צל וחסה אצל לומדי תורה. בן אורי, שיהיה הנגה מאוד השכינה.
בן חור, שיהיה בן חורין ממלאך המות ומדינה של גיהנם. למטה יהודה, שבאותו
עולם נותן הודאות ותשבחות להקדוש ברוך הוא. זאת ועוד, וימלא אותו רוח אלהים
בחכמה בתבונה ובדעת, אף על גב דלא למד בעולם הזה, באותו עולם ימלא אותו
הקדוש ברוך הוא בחכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכת התורה כדי שלא יתביש בין
החכמים, ועליו נאמר (ישעיה מ י) 'הנה שכרו אתו ופעלתו לפניו: (פיתוחי חותם פרשת ויקהל,
ד"ה ויאמר משה)

רמזי הברכות בשמות הקדש

ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ויום לעמודים וצפה ראשיהם
וחשק אתם (לח כח).

חיזוק באמונה מכוח הברכות

מאה ברכות חיב אדם לברך בכל יום, ומתוך כך הוא מכיר את מי שאמר והיה
העולם, ומזכיר לעצמו בכל פעולה מפעלותיו והנאה מהנאותיו, מידי מי קבל את
כל החסדים שזכה להם. אם ישתדל האדם בברכותיו לאמרו בתבונה, התחזק בקרבן
האמונה, ויגדל בטחונו בצורו.

שם 'השתפא' הקדוש

רבנו זיע"א (שערי תשובה מאמר יט) מביא על כך את דברי הזהר הקדוש (ח"ב רסא):
כי ישנו שם קדוש הנקרא 'השתפא'. שם זה יוצא מן השם הקדוש 'צבאות', שכן
אותיות 'השתפא' הן חלוקף אותיות 'צבאות' בסדר 'א"ת ב"ש', וכמו כן, הן הקודמות
בסדר האל"ף ב"ת לאותיות 'צבאות'.

רמז השם הקדוש לאותיות התורה

והנה, כבר נתבאר למעלה כי חשבון מנין כ"ב אותיות התורה, יחד עם אותיות
'מנצפ"ך', עולה אלף שבע מאות שבעים וחמשה (1775), כמנין ווי העמודים. ויש לרמז
ולומר, כי גם השם 'השתפא' רומז למנין זה. האות אל"ף - כנגד מספר אלף (1000),
אותיות ש"ת מנין בגימטריא שבע מאות (700), והאותיות ה"פ, כנגד שבעים וחמשה
הנותרים, בצירוף עשרת הברות, שהן יסוד התורה כלה.

דקדוק בברכות הרמוזות לאותיות הקדושות

מן השם הקדוש הזה, ילמד האדם גם על מעלתו וחשיבותו הרבה של הברכות
היוצאות מפיו, שכן בתבת ה'ברכה' הנכתבת במלוי כזה: ה"ה ב"ת ר"ש כ"ף ה"א,
מצטרפות האותיות הסופיות של המלוי לתבת 'השתפא'. מכאן ילמד כל אדם,
ובפרט בעל התשובה, על חובת הדקדוק באמידת הברכות, הן בדבור והן במחשבה,
שכן מרמז זה הרומז לאותיות התורה נתן להבין, כי על ידי ברכה פתקונה מאירות
כל אותיות התורה הקדושות בחשבונן.

באור יעקב

וטוב לו וסרה מעליו רוח הרעה

ועד הטפחות, או שנצבים מתפללים או שנדחקים נשמות. ברב כעסי עליה החלטתי להכנס בתוכו, להציק לו וליסרו, כדי שיחלה ויפסיק לבוא לתפלה. או אז, כשיצא מדעתו ואדע שאינו יכול לשוב כבר לבריאותו, אעזב אותו ואשוב לבית הכנסת ואתפס את מקומו".

הורה רבנו לרוח שיעזב את הבחור ויחדל מלהציק לו, ותמורת זאת הבטיח כי יקצה לו מקום בבי כנישתא, כדי שיוכל להיות נוכח בכל תפלותיו, והוא יכון עליו להביאו לידי תקון. לאחר מכן נכנס רבנו אל הבית וכתב קמע יחד, אותו הורה לבחור לשאת על גופו עד שיבריא לגמרי.

ואולם, למרבה כאבו וצערו של הבחור, לא ארכו ימיו הטובים. לאחר תקופה קצרה של שקט, שבה הרוח ותקפתו בהצקות קשות ומיסרות. התפלא רבנו, נגש אל הבחור, וקרא בצעקה אל הרוח: "הלא הבטחת שתעזב אותו ומדוע שבת אלי? האם מלה שלי אינה יקרה בעיניך? הרי עכשו מסגל אני לגדותך ולהרחיקך מלבוא בכלל ישראל לעולמי עד, ובכך תאבד לצח בלי תקון".

החל הרוח לבכות וספר גופה של עובדא: בשעה שישב רבנו לכתב את הקמע, התפלל הוא להקב"ה שיוזר למלאך השכחה שישכח ממנו את אחד השמות, בכדי שיפגם הקמע ולא יגן על הבחור ממנו. את התנתו לבזר עולם שטח, כשהוא תולה זאת בתענוג הגדול שהיה לו בשעה שהצדיק סח עמו. עורג הוא בתשוקה אדירה שהצדיק ישוחח עמו שוב, ולכן התחנן לבזר. ואמנם תפלתו התקבלה, ומכח אותה תפלה לא הועיל הקמע, ושוב היה באפשרותו להכנס שוב בגופו של הבחור.

נטל רבנו את הקמע ונדהם לראות כי אכן, כדברי הרוח, נשכח ממנו אחד השמות בשעת הכתיבה. אזי הורה לכל הנוכחים לצאת מן החדר, כיון שדבר לו לשוחח עם הרוח בלי שאיש ישמע, וכך הסתגרו שעה ארצה. מני אז, לא ידע הבחור יותר הצקות ושב ורוח לו.

על תלמידיו המבוקים של רבנו, ה"אביר יעקב" זיע"א נמנה היה רבי אברהם מרסינו עליו השלום, מיוצאי תאפילת, אשר לימים הרחיק נדד וקבע את מקום מגוריו החדש בעיר דבדו עיר הכהנים, ומפיו, בתור בעל המעשה, נשמע הספור הבא, שהיא עדות שמימית אודות שגב תפלותיו של רבנו זיע"א שהיו עושות פרי גם בעולמות עליונים, ובתקוני נשמות.

בשנות בחרותו, כשהבש רבי אברהם מרסינו את ספסלי ישיבת "אביר יעקב" בראשות רבנו, נכנסה בו פעם אחת רוח אחת ל"ע שהיתה מצערתו וגורמת לו עגמת נפש רבה. באחד הערבים, כשיצא כל הקהל מבית הכנסת לאחר תפלת ערבית, נותר העלם אברהם בבית הכנסת ושהה שם בגפו. אזי, התגברה עליו הרוח והפילתו, והוא התעלף ארצה. אחד מחבריו שחפש אחריו מצא בבית הכנסת באפיסת כחות וכמעט שדמו שפך אין בו רוח חיים. רצו וסחו את צרתו בפני רבנו, והוא זמן את אחד מחשובי החכמים שהיה בקי בסגלות וקמעות ובקש ממנו שילך ויגיה קמע מסגל על הבחור. לאחר זמן באו להגיד לרבנו שהקמע לא הועיל. קם רבנו ויצא מביתו לבית הכנסת, ואז, אך נצב רבנו בפתח ההיכל והבחור אברהם התעורר מיד וקם ממקומו. נטלו רבנו והוליכו לביתו.

כאשר עמדו רגליו של הבחור לפני מפתן הבית, יצאה ממנו הרוח, שכן היא לא היתה מסגלת להכנס למעון קדשו של הצדיק. אזי, נשמע קול הרוח שהוא מתרים בתלונה כנגד רבנו ושואל מה רצונו הימנו. "ומה רצונך מתלמידי?" השיב רבנו בשאלה לרוח, והרוח ספר לרבנו דברים כהויתם:

"בשעה שאתה מתפלל, נאספים לבית הכנסת שלך אלפי ורבבות נשמות נדחות ורוחות שאינן מתקנות, וכלן מבקשות את תקונן במחצתך, ואדהכי והכי יש להן הנאה רוחנית מתפלתך. מקום בחרתי לי בבית הכנסת ושם אני מגיע בקביעות, כדי למצא שעה של קורת רוח בשטוטי בין העולמות. מקום זה היה ריק, בירכתי ההיכל, עד שבא בחור זה ודחקני משם. נסיתי למצא מקום אחר, אך לא נותר מקום פנוי בכל ההיכל. בכל מקום, מן המסד

קדושת יעקב

חסרון המצוות שאינן נוהגות בזמן הזה

פסוק חסרון ועניות רזי התורה, גם כללות קיום מצוותיה וכו', וזהו עבדת הלויים אשר היא מסורה ביד איתמר בן אהרן הכהן, שרבים ככלם של תר"ג מצוות תלויים ועומדים בעבודה זאת כידוע וכו', ובכן בעונותינו הרבים אין לנו לא מהן בעבודתו ולא לוי בדוכנו ולא ישראל במעמדו וכו', רק ואך כההיא שאמרו אחד המרבה ואחד הממעיט וכו' (מנחות ק"ג: (פתח האוהל)

בזמן הזה נשאר לנו עסק התורה והמצוות ועל ידם אפשר לידבק בהקב"ה

אשר פקד על פי משה כההיא ז'הגית בו יומם ולילה וכו' (יהושע ח ט). ביד איתמר בעל תורה לשמה, המקיים פסוק הגזפר כההיא 'לא ימושו מפיר' וכו' (ישעיה נט כ"א), והיגו נמי רמז 'איתמר' גימטריא 'תורה מ', כידוע בתבת 'תרימו' וכו' (וזהו ח"ג קעט). בן אהרן הכהן אוהב שלום ורודף שלום (אבות פ"א מ"ב), שני תורות, כידוע על פסוק (שם נו ט) 'שלום וכו' שלום, 'ה' יברך את עמו בשלום' וכו' (תהלים כט י"א), 'זכל נתיבתיה שלום' וכו' (משלי ג י). והיגו לומר גם כן בגלות, הגם שנסתמו מעינותיה כידוע, גם מניעת קיום מצוותיה כנזכר לעיל וכו', אפלו הכי אחד המרבה ואחד הממעיט וכו', רק ואך כל אשר לאל ידו יעשה וכו', כי גם מגומם בה עושה רשם, כידוע מסגלת קריאת ספר הזהר הקדוש וכו'. וזהו הרמז בפסוק שאחריו ובצלאל בן אורי בן חור וכו', כרמז לעיל (פרשת ויקהל) בתבת 'בצלאל' שגימטריא שלו הוא 'קול טוב', 'הקל קול יעקב' (בראשית כו כ"ב), קול תורה הנקראת טוב, 'לקח טוב' וכו' (משלי ד ג), שעוד בו גם כן העוסק בתורה לשמה בצל שדי מתלונן, שפלה שמותיו של הקדוש ברוך הוא וכו' (וזהו ח"ב צ: (פתח האוהל)

אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה עבדת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן (לח כ"א)

רמז על התורה שעתידה להשתבח מישראל

ואם אפשר לרמז על כפל 'המשכן' 'משכן', לעמת שני תורות, שהיגו תבה הסמוכה להם 'העדת' וכו', 'לוחות העדות' וכו' (לעיל לא י"ח), שהיגם בעונותינו נתמשכנו ממנו, ונסתמו מעינות החכמה כידוע וכו'. ובהזאת שפיר נמי רמז 'פקודי המשכן' גימטריא 'התורה' עם הכולל וכו'. גם כפל 'פקודי' 'פקד', לעמת שני תורות הנזכרות וכו'. והיגו לומר שבא לרמז כאן, שעתידה תורה בדורות האחרונות כמו דור זה שלנו חס ושלום להשתבח וכו' (שבת קלח:).

ובזה יבוא רמז הפתוב על נכון, 'אלה פקודי המשכן משכן' שהם לעמת שני תורות כנזכר, שעתידיים ישראל להתמשכן מהם כמו דור שלנו וכו', גם לשון 'פקודי' שהוא תרגום מצות (ויקרא ד ב), שעקר התורה הוא קיום מצוותיה כנזכר וכו', שהן המה שנתמשכנו בגליות, דלא שייכי רבם ככלם וכו'. וזהו נמי רמז 'פקודי המשכן' גימטריא תר"ג, ושגם היתרים לעמת שני תורות וכו'. ודהיגו אלה פקודי המשכן שהן המצוות שעתידיים להתמשכן, שגם כן 'פקודי' לשון חסרון ו'פקד' מקום דוד וכו' (שמואל א כ כה), שהיגו מסכנותם ועניותם נמי. וגם כן 'המשכן משכן' לעמת העשין ולאיון וכו', שנתמעטו ונתמשכנו כנזכר וכו'. וזהו אלה פקודי המשכן משכן העדת וכו'. גם כפל 'המשכן משכן' לעמת סודות התורה וכו', ולעמת המצוות כנזכר וכו', תרתי לעמת תרתי וכו'. אשר פקד על פי משה כנזכר, שהכל קבל משה בהר סיני וכו', ובא להודות בסוף